

17-18. századi kisnyomtatványok a Székely Nemzeti Múzeum könyvtárában I.

(A közlésről)

Szerző a Székely Nemzeti Múzeum 17-18. századi kisnyomtatványai állagjegyzékét kezdi közölni. Figyelmeztet az eredeti állomány sorsával kapcsolatos nyitott kérdésekre - új állagjegyzék felvétele nélkül ezek a kérdések nem tisztázhatóak. Az anyag rendezetlenségéből következően a közölt 60 kisnyomtatvány kiválogatása esetleges. Elsősorban a 18. század reprezentáns rendeletanyagához tartozóak. Elkövetkező feladat az állagjegyzék kiegészítése és behasonlítása a Magyar Nemzeti Bibliográfia retrospektív kötetei alapján.

Kérdések a könyvtár kisnyomtatványai körül

A Székely Nemzeti Múzeum egykori gyűjteményeinek pusztulása még ma is felderítetlen események következménye. Többször és több helyen is leírták a zalaegerszegi állomás bombázását, és kész tényként könyvelték el, hogy minden odaveszett 1945. márciusában, a 28-ról 29-re virradó éjszakán. Az úgy korántsem ilyen egyszerű. Az előző évkönyv több írása foglalkozik forrásfeltárással, adatközléssel, de oknyomozásba nem bocsátkozott tudtommal senki. Én itt és most szintén nem vonok le következtetéseket, kizárólag a kisnyomtatvány anyagcsoport maradványainak közreadására szorítokozom.

A menekítéshez összecsomagolt, ládázott anyagról több jegyzék készült, de már azt megelőzően is. Némelyikben szerepelnek nyomtatványok, a végsőben azonban elenyésző a számuk. A végül elszállításra nem került ládákából kicsomagolt muzeális tárgyak között, de a biztosan eltűntek között sem olvashatunk róluk, kivéve az erdélyi országgyűlési aktákat. Amit ma a raktárban meg lehet találni, valószínűleg háború előtti szerzemény, némelyik még a törzsanyaghoz tartozik, amint azt a CSEREYNÉ ZATHU RECZKY EMILIA tulajdonbélyegző bizonyítja. A múzeumi gyűjtemény nagy szerencséje, hogy még csomagoló- vagy töltelékanyagként sem használták a kisnyomtatványokat. Így maradt meg többek között a 18. század reprezentáns rendeletanyaga.

A jegyzékek összeállításának szempontjait nem ismerjük azon felül, hogy a háború esetére a legértékesebb anyag a mentésre, menekítésre kijelölt. Ha végignézzük azokat, amelyekben a könyvek és feltehetően a kisnyomtatványok szerepelnek, azért elgondolkodtató ellentmondásokat találunk, ami magyarázható ugyan a háborús kapkodással, de kérdéseinkre kielégítő választ ez nem ad. Az országgyűlési akták sorozata az 1630-as évektől a század végéig majdnem teljes volt. Ez ma már nincs így. Ami megtalálható, az a korábban hiányzó, a jegyzékekben sem szereplő 1633-dik évi, a Székely Nemzeti Múzeum ovális tulajdonbélyegzőjével. Ezt 1945 után már nem használták, így a beszerzés idejére vonatkozóan mérvadó.

A következő években szívós, kitartó munkára lesz szükség ahhoz, hogy megpróbáljuk rendszerezni a megmaradt nyomtatványegyüttest, és megpróbáljuk tisztázni a ma még homályos pontokat. A ránk váró feladathoz van segédlet, többek között a menekítendő muzeális tárgyakat felsoroló egyik jegyzék, amely 1943. december 20-án kelt és az I-279. sorszám alatt tartalmazza az 1711 előtti nyomtatott magyar, vagy magyar vonatkozású könyveket (RMK).

A 179. tétel alatt vették fel az Erdélyi országgyűlési végzések (Articulusok) sorozatát 1634-től 1650-ig, az 1637., 1638. és 1645. év ki-

vételével. A jegyzéken nincs a tételek mellett lel-tári szám. Feltehetően nem ennek a jegyzéknek a tételeit csomagolták be. A későbbi ládajegyzék nem azonos a menekítendő anyag listájával. Az elpusztult LVI. láda 206-219. sorszáma alatt kis-nyomtatványok találhatók, az Articuli APAFI M. 1675-1685-1691. Ez a tétel az 1943-as (menekítendő) jegyzékben nem szerepel, míg a jegyzék 179. tételét, mint fentebb említettem, nem csomagolták be. Ma a gyűjteményből mindkét együttes hiányzik, kézben van viszont az 1633-dik évi, amely egyik jegyzékben sem szerepel, de 1945 előtti szerzemény.

A közlésre kerülő állagjegyzékről

A ma feltalálható kisnyomtatványokat kézbevétele és tételes átnézése ősi módszerével válogattam, egyeztettem és írtam le. Állagjegyzék készült, és nem vállalkoztam arra, hogy a Magyar Nemzeti Bibliográfia bármelyik retrospektív kötetével is összevegyem és leírásaimat behasonlítsam.

Az állagjegyzék egyelőre 60 tételt tartalmaz. Kiválogatásuk esetleges volt, ez sem fontossági, sem értékbeni sorrendet nem jelent. Jegyzékbevételeük - éppen kis számuk miatt - az egyszerű időrend alapján történt. A leírás a könyvtári és muzeológiai szokásjognak egyaránt megfelel, szabvány ugyanis erre a dokumentum-fajtára nincs.

A leírás

első adata a kibocsátás, vagy kinyomtatás ideje. Ha ez a kettő nem esik egybe, akkor a kinyomtatás ideje a besorolás alapja (v.ö. II. József erdőlési rendeletét a 38. sorszám alatt).

Kiemelt adat a szerző, testületi szerző, uralkodó - a rendelet kibocsátója - neve. Ezt követi

a cím, a rendelet száma,

a rendelet, vagy szöveg kezdő és befejező sorai az értelem és terjedelem adta határokon belüli rövidítéssel.

Az impresszumadatoknál a megjelenési helyet, ahol egyáltalán nem szerepelt, részben a nyomdai jellemzők, részben a kibocsátó testület alapján próbáltam meghatározni. A nyomda meghatározásában még a cifrák, iniciálék segítettek. A guberniumi rendeleteknél talán joggal tétéleztem fel, azon túl is, hogy a jellegzetes M iniciálé más gyűjtemények impresszumos kiadványain is előfordul, hogy HOCHMEISTER Márton szebeni műhelyében készültek.

Megjelenési év még egyszer nem szerepel, kivéve ha ez a nyomtatványon is olvasható.

A terjedelemadatok után az annotáció szerepel a latin és német nyelvű rendeletek esetén, magyar és kétnyelvű kiadványnál csak akkor, ha túl hosszú a szöveg. Ezt követi a

példány leírása, possesszorok, majd a variánsok és az itteni további példányok leírása.

A munkát abban a reményben kezdtem, és kívánom folytatni, hogy nemcsak a Székely Nemzeti Múzeum anyagát sikerül feltárnunk, hanem hasznos segédletet adunk muzeológusok és könyvtárosok kezébe.

Köszönöm a Székely Nemzeti Múzeum igazgatójának és minden munkatársának, hogy befogadtak és segítettek. Munkám nem kezdődhetett volna a Magyar Művelődésügyi Minisztérium, a Magyar Ösztöndíj Bizottság és a Román Oktatásügyi Minisztérium (Ministerul Învățământului) ösztöndíja nélkül, amit ez úton is köszönök.

Remélem, segítségükkel folytatódhat a feltárás.

1633. (április 24. - május 13.)

[Országgyűlés, Erdély]

Nos Georgius RAKOCZI Dei gratia Transylvaniae princeps, partium regni Hungariae dominus, siculorum comes &c. Memoriae commendamus tenore praesentium, significantes quibus expedit universis...

Articuli dominorum regnicolarum trium nationum regni Transsylvaniae & partium Hungariae eidem adnexarum, in generalibus earum comitijs ad diem vigesimum quartum aprilis, anni Domini millesimi sexcentissimi trigesimi tertij, in civitatem Albam-Iuliam in dictis celebratis universi ipsorum voto conclusi...

Articulus I... Articulus XLIII... A taxas várasoknak contributoja, Colosvar adgyon Flor 2000...

[Gyulafehérvár] Feier-Varat Anno 1633. Niomtattat Lignicei Jacob fejedelem Urunk koenyvniomtato és compactora által.

A[1]-A 5 —[A 6-A 8] iv. [8] fol. 33x20 cm.

Az első és utolsó szövegoldal a fejedelem gyűlésbe hívó és elbocsátó, latin nyelvű levele. Az országgyűlés bevezető szavai latin nyelvről, a törvényszövegek latinnal kevert magyar nyelven készültek.

Az országgyűlés megismétli az 1632-es fegyverbeszolgáltatási rendeletet, amely az egész fejedelemségre vonatkozik, kivéve Bihar és Zaránd vármegyék törökkel határos területét, intézkedik a görög kereskedők jogairól, megtiltja, hogy a székelyek eladják, vagy adosság fejében zálogul adják a székely örökséget, megerősíti a nemesek vámentességét, megállapítja az egyes városok adóit, végül köszönetet mond a fejedelemnek, hogy az elítélt ZÓLYOMI Dávid gyermekeire nem terjeszti ki a teljes vagyonelkobozást.

A példány előzéklap és borító nélküli, az impresszum az utolsó szövegoldal [A 8] verzóján van. Első és utolsó szövegoldal a körülvágatlan, az oldalak nem, méretük változó.

Keretetetlen négyzetbe foglalt reneszánsz indás-leveles iniciáléval díszített. A fejedelmi hívólevél N betűjének összekötő szárain jobb felé tartó, de bal válla felett visszanezőző, hosszúfűlű mezei nyúl látható.

A sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum 1945 előtti gyűjteményéből származik.

Jelzete-Sign: nincs.

1759. november 1.

Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[Mária Terézia, magyar király (ur. 1740-1780)]

Nos Maria Theresia Dei gratia romanorum imperatrix, Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae [etc] regina ... princeps Sveviae & Transylvaniae ... Lotharingiae, Barri dux, Magna dux Hetruiriae [etc]. Universis & singulis: generali nostro locumtenenti ... Punctum primum ... Punctum duodecim ... Notandum ... Inlyti comitatus, sedes & districtus. Nomina: processum, locorum. Status quartirorum juxta characteres. Referuntur ad Classem... Classificatio... pro singula orgia Rhfl. 2 xr. 5. Secundae ob mediocritatem... Rhfl. 1 xr. 45. Tertiae denique classi... Rhfl. 1 xr. 20... Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die prima novembris anno domini millesimo, septingentesimo, quinquagesimo nono, regnorum vero vigesimo. Maria Theresia. - Josephus comes a Harrach, Wilhelmus comes a Neiperg. Ad mandatum... Georgius Andreas TRAUNPAUER. -

[Wien?] s. n. A - N ív [25] fol. 34 x 22 cm.

Rendelkezés az Erdélyben állomásozó katonaság el- és áthelyezéséről a vármegyék és székely székek szállására alkalmas lakott helységeinek felsorolásával, egyúttal ezek osztályozásával.

Alírás és pecsét nélküli példány. A L.S. (locus sigilli) betűi díszesek, egyszerű körben. Eredeti gerincborítású ragasztott példány. Az N iniciálé indás díszítésű, az N középső része fa-törzs jellegű, mintás.

Jelzet - Sign.: nincs.

3.

1761 után
Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

A nemes Erdély országai méltóságos és tekintetes nemes rendekhez alázatos kérése a nemes Kővár vidékin lévő birtokos nemességnek.

Méltóságos és tekintetes Statusok! Mely nagy, és mindnyájunkat végső számkivetéssel fenyegető szorongatás kényszerített legyen bennünket arra, hogy a méltóságos és törvényes statusoknak törvényes védelmezéséhez folyamodjunk...

S. I. s.n. [2] fol. - 38 x 22 cm.
Körülvágatlan

A Kővár vidéki nemesek az erdélyi országgyűlés közbenjárását kéri az uralkodóhoz küldött folyamodványok ügyében, amely szerint a gróf TELEKI család ok és jog nélkül megfosztja őket birtokaiktól és a végrehajtott segítségével kilakoltatja őket.

Jelzet - Sign.: nincs.

1762. június 27.
Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[Mária Terézia magyar király (ur. 1740-1780)]

Mi Maria Theresia Isten kegyelmességéből római özvegy császárné, Magyar, Cseh, Dalmácia, Horváth, Thot országoknak Galliciának és Lodomériának királynéja... fejedelmi grófnéja Habsburgnak... és a székelynek s.a.t.

Minden híveinek... Ámbátor annak a közönséges rossznak, mely a katonaságnak a mi tsászári hadainktól rendkívül szokásban ment elszökésekből származott el-távoztatására, és országink lakosainak az ilyen szökött katonák eltitkolatokban gyakorlott vakmerőségek tilalmazására minden örökös tartományainkban sokféle, és kemény parantsolatok adattak légyen-is ki... Először: Hogy ha valaki a zászló alá valósággal bé-eskütt, vagy pedig tsak egyszer bé-is vétetett tsászári katonának... ez el-szökést javasolná...

Harmadszor: A kik ez el-szökött katonákat kergetőkné mosokat erőszakkal elejékbe tennék... a férfiak fel-akasztással, az asszonyok pedig fő vétellel büntetessenek...

Tizedszer... Mindeneknek azért magokra vigyázni, és a rajtok történhető rossztól magokat előre oltalmazni szükséges. Költ a mi lakó városunkban Bétsben, Szent Iván havának huszonhetedik napján, ezer hétszáz hatvan kettőben. Birodalmunknak huszonkettődik esztendejében. Franciscus Ferdinandus C. de SCHRATTENBACH mp.

Thomas Ignatius nob. de PÖCK, mp. Comm. Sacrae Caesareo Regiae Majestatis in consilio Josephus Aloysius de LEPORINI mp. Ferdinandus Josephus de SARTORI mp.

[Wien?] s.n. A 1-C 1 f. v [6] fol. 31 x 21 cm.

Ragasztott, pecsét nélküli példány, az uralkodó neve még nyomtatásban sem szerepel a végén. Első (A 1) oldalán a kétfejű sas, császári

...ával, az osztott pajzsban a magyar korona
...címerei, középtűt a Habsburg címer-
... Erdély külön címere nincs köztük.

Jelzet - Sign.: nincs.

5.

1764. március 24.

Székely Nemzeti Múzeum

Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[Mária Terézia magyar király (ur. 1740-
1780)]

Nos Maria Theresia Dei gratia romano-
rum imperatrix, Germaniae, Hungariae, Bohe-
miae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae [etc] regi-
na... dux Lothringiae [etc] Barri, magna dux
Hetruriae [etc].

Omnibus & singulis praesentibus &
futuris in haeredtario nostro principato Tran-
sylvaniae supremis armorum praefectis, aliisque
generalibus nostris... Schema victus rationis
(Verpflegs). Qualiter individuo cuilibet limitan-
earum legionum sicularum victus ratio supped-
itabitur. Legionis pedestris primus ordo (Staab)
... Idea. Quot equos in sedibus Csik, Háromszék,
& Bardótz, penes limitaneam militiam fungen-
tibus... Declaratio. Quid tres siculicae legiones,
pro primi ordinis (Staab) sueriorum denique, &
inferiorum officialium, statui illorum competen-
tibus habitationibus (Quartiers) necesse ha-
beant...

Datum in civitate residentiae nostrae
Viennae, de vigesima quarta mensis Martii, anno
Millesimo, septingentesimo Sexagesimo Quarto,
regonrum nostrorum vigesimo quarto. Maria
Theresia, Leopold Comes Daun. - Ad mandatum
sacrae caesareae regiae majestatis proprium
Theodorus de THOREN.

[Szeben] [HOCHMEISTER] 34 p. - 29 x
20 cm

Mária Terézia utasítása, amely az Erdély
területén állomásozó hadsereg ellátására vonat-
kozik, külön rendelkezéssel Csíkszék, Három-
szék és Bardóczzék székely gyalogságának és
lovasságának havonkénti és évenkénti zsoldjára,
kiterve a téli és nyári fajárandóság mértékére
mind kemény- mind puhafából.

Jelzet - Sign.: nincs.

6.

1769. november 12.

Székely Nemzeti Múzeum

Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[Főkormányzék, Erdély]

Bizonyos punctumok. Mellyeket felséges
asszonyunknak 1769-dik esztendőben Szent
András havának 12-dik napján költ kegyelmes
parancsolatja szerint, a földes uraknak, jobbá-
gyoknak és zelléreknek egy-más-ellen származ-
ható panaszaiuknak megelőzésére szükség ez
egész hazában ő felsége szentséges nevével újab-
ban a végre ki hirdetni, hogy mind a földes urak
mind pedig a jobbágyok és zellérek magokat
azoknak szoros meg-tartásához alkalmaztatni
tudhassák... Elsőbbször... Negyedszer... az ő fel-
sége kegyelmes rendelkezései... szerint, az ilyen
processusokról az esztendő minden negyed-ré-
szeinek (ongariainak) a végén specificatiokat a
királyi guberniumhoz bé-küldeni.

[Szeben], Ex specialis jussu et ordinatore
excelsi regii in magna principatum Transyl-
vaniae gubernii impressit Samuel Sárdi. -

A 1 - B 2 ív. [4] fol. 34 x 21 cm.

A rendelet szabályozza a földesúri joga-
kat és köteleességeket a jobbágyokkal szemben, a
jobbágyi szolgáltatásokat, a zellérek helyzetét
és ezek panasza esetén a jogorvoslat módját. Út-
mutatást ad arra vonatkozóan, miképpen kény-
szeríthetők a földesurak, jobbágyok és zsellérek
a rendeletben foglaltak teljesítésére.

Ragasztott példány, korabeli márványozott gerinccel. Címlap, borító nincs. Első oldalán fejléc-metszet: akantuszos oszlopra csavarodó leveles szőlőinda, az oszlopokat összekötő diadalfívről érett szőlőfürt csüng. Kétoldalt stilizált tulipános, növényi indákkal, virágokkal díszített bőségszaruhoz hasonló alaphoz hasonló motívum. Csavart ágból egyetlen vonalvezetésű, levéldíszes M iniciálé.

Jelzet - Sign.: nincs.

7.

1770 körül
Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[Főkormányzék, Erdély]

Bizonyos punctumok, melyek az ezen esztendőbeli quantum hátra lévő részének felszedésében observáltatni parantsoltatnak.

I. A vármegyékban a szolgál-bírák, a székekben pedig a vice-tisztek, minden contribuenstnek a manipulatio szerént, mellynek nem tinnosságára, hanem valóságára kell vigyázni, felirván kinek-kinek nevét, és reá-esett adaját, mellynek fele rész magánál a contribuesnél más-fele a helység bírájánál maradjon. 2-dó... 19-nó... az ő felsége anyai kegyelmességéből ezután a contributionnak könnyebb, és ez hazához alkalmaztatott methodussa fog a naturálék consumptionjára nézve practizáltatni...

[Szeben] [HOCHMEISTER] [2] fol. 36 x 22 cm.

A guberniumi rendelet az évi adó mielőbbi beszedését szorgalmazza, hogy lehetőség szerint a kivetést már júliusig fizessék be. Az adószedők, jegyzők és szükség szerint a papok pontosan adminisztrálják a beszolgáltatott terményeket, és azonnal osszák szét állami adóra és hadiadóra a járandóságot és a befizetett pénzt.

Címlap nélküli, datálatlan példány. Első oldalán metszet díszítés: Középiütt koronázott csavart díszes, madaras, leveles motívumban alul Erdély bástyás címere, bal oldalt köralakú pajzsban kiemelkedő fönix madár, jobb oldalt ugyancsak köralakú pajzsban sugaras díszítésű nap és félhold, mindkettő Erdély címeréből. Ez a fejlécdíszítés impresszumos HOCHMEISTER kiadványon is előfordul: ld. Norma, 1772. július 4. az alapjegyzék 2. részében.

Az iniciáléja keretezett, szép fenyőerdő háttérrel, a betű szárai között szárnyas puttó lovagol egy vesszőnyalábon. (fücsomón?)

Jelzet - Sign.: nincs.

8.

1784. október 6.
Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[József, második, magyar király (ur. 1780-1790) német-római császár (ur. 1756-1790)]

Vorschrift in Betref der Stempelung erbländischer Waaren = Rendtartás az örökös birodalomban készített portékának bélyegzésében.

Mű második Josef, Isten kegyelméből választott romai császár, Német, Magyar, Cseh... országoknak apostoli királya, ertzhertzege Austriának... nagy fejedelme Erdély országának... a székelyeknek groffja s.a.t. Tudára adgyuk mindnyájoknak, a kiknek illik.

Hogy Szent Mihály havának 30 dik napján költt rendelésünk által azon idegen országbéli portékok nemének lett közönséges ki hirdetésével, mellyekkel a mű birodalminkban a közönséges kereskedést továbbá folytatni meg tiltottuk... arra tzéloztunk, hogy az által a bennvaló készitéseknak... (el adhatását) nagyobbban gyarapítsuk... 1. [paragrafus] § ... 15. [paragrafus] §. Költ a mű értzhertzege fő lak városunkban Bétsben

Ausriában Mind-Szent havának 6 dik napján
Urunk születésének ezer-hétszáz-nyoltzvan-
egyedik... esztendejében. Josef. Groff ESZTER-
HÁZI Ferentz m.p. Groff ZICHI Károly m.p.

Lajstroma az örökös birodalminkban ké-
szített portékáknak, mellyeket meg kell bé-
lyegezni = verzeichniss derjenigen erbländischen
Waaren, welche der Stempelung unterligen.

[Szeben] [HOCHMEISTER] A 1 - D 1 ív
[7] fol. 36 x 24 cm.

A rendelet előírja az áruk lebélyegzését,
a bélyegek készítésének és használatának mód-
ját. A bélyegzetlen árut elkobozzák.

Nyomda az M iniciálé és a L.S. alapján.

A példányban az A 1 - B 1 ív a magyar ren-
delet, B 2 - D 1 a kétnyelvű árulista (recto-verso).

B 2 és C 1 ív ugyanaz a szöveg (recto-
verso, német) D 1 ív custos Drey, D 1 recto üres.
A szöveg szerint teljes.

Jelzet - Sign.: nincs

9.

[1785]

[József, második, magyar király (ur.
1780-1790.) német-római császár (ur. 1765-
1790.)]

Benigna instructio pro magistratualibus
urbarialem regulationem exquentibus deser-
viens in subinsertis contenta capitibus... I. [para-
grafus]... XXXV. [paragrafus]...

[Szeben] 1785 (Typis Martini HOCH-
MEISTER) A-A 2 - [S] ív, 69 p. 37x24 cm.

Hozzákötvé: 1790. Lit.A.Nro.1. Én N.N.
esküszöm az élő Istenre... = ich N.N. schwöre der

allerheiligsten Dreyfaltigkeit, Got dem Vater... =
Jó N.N.dsor pe viu dumnyezeu, pe Tatul, fiul, si
Duhul sfunt... [1] fol. 37x24 cm.

Hozzákötvé: 1790. Lit.B.Nro.2. Novem
puncta examinus... - magyar-német-román nyel-
ven [1] fol. 37x46 cm.

Hozzákötvé: Lit.C.[&]Nro.3. Connotatio
exemplificativa: beneficiorum et maleficiorum
[2] fol. 37x24 cm.

Hozzákötvé: 1790. Lit.D.Nro.4.
Conscriptio oppidi - [táblázat] [1] fol. 37x46 cm.

Hozzákötvé: 1790. Lit.E.Nro.5. Con-
scriptio ex stirpaturarum oppidi [táblázat] [1] fol.
37x47 cm.

Hozzákötvé: 1790. Lit.F.Nro.6. &
G.Nro.7. Spetificatio praestationis in musto [2]
fol. 37x24 cm.

Hozzákötvé: Lit.H.Nro.8. Nachstehende
Gesetzwidrigkeiten sollen abgeschafft, und über-
haupt verbothen seyn als: Erstlich: ...
Fünffzehntes... Következendő illetlenségek kasz-
szálatnak, és közönségesen tilalmaztatnak.
Először... Tizen-ötödösör... 7569. cele maj zos
ösemnate ne... (La Sibiu sau tiparita prin Petr
BART) [6] fol 35x23 cm.

Hozzákötvé: Lit.M.und Nro.12. Tauf-
und Zunahmen [2] fol. 37x24 cm + Numele din
botez si plăcra [1] fol. 37x26 cm.

Hozzákötvé: Lit.N. & Nro.13. Decima in
natura - [táblázat] 37x24 cm.

Koll.1.

Koll.2.: Ld. a 10. számú leírást.

Hivatali használatra készült rendelkezés
az úrbéri törvény végrehajtásával kapcsolatban,
kilenc különböző melléklettel, mint a magyar-
német-román nyelvű esküszöveg, a helységek
adatainak felvétele, az egyes települések besorol-
ásának alapelvei, táblázatminták a birtokok és
birtokosok leírásáról. A H. jelű melléklet szigo-
rúan tiltja az alattvalók számára egyes árucikkek
forgalomba hozatalát, a romlott bor, zsír, stb.
adás-vételét. Megtiltja, hogy a földesurak ezek-
kel kapcsolatban bármire kényszeríthessék a job-
bágyokat. Előírja, hogy minden szilárd és folyé-
kony árut csak szebeni mérővel lehet kimérni.

A példány fűzött, borító és előzéklap nélküli, korabeli márványozott gerincborítással. Impresszum az utolsó számozott (69.) szövegoldalon, ezt követően még egy üres oldal van.

A szöveg és az impresszum között indás-leveles-liliomos „bura“ alatt rózsakert, jobb- és baloldalán egy-egy obelisz (kerítés- vagy kapu-oszlop?). A lejtős terep első harmadában nagyméretű, egyetlen tőből kihajtó három rózsza, két-két levélpárral. (Több város címernövénye, itt kizárólag illusztrációs értéke van.) Minden oldalon középpüti kis kör kétoldalán stilizált leveles hangvirágok. Merített, vízjeles papír (koronázott címerpajzsban keresztbe tett kardok, alatta HERMANSTADT.

A kiegészítő útmutatások betűjele előtt az 1790. későbbi kiadás évszáma is lehet.

A szövegben a kiegészítések betűjére és sorszáma utalás van. Eszerint azonban ez a példány nem teljes, Lit.I.Nro.9.-tól a Lit.K.Nro.11.-ig hiányzik a melléklet.

Az itt Lit.H.8. alatt jelzett Nachstehende Gesetzwidrigkeiten... csak német nyelvű kiadváltozata az 1596. számú rendelet, amely szó szerint megegyezik az itt leírt, az alaprendelettel egybekötött példánnyal. Ez utóbbi közelebbi dátum nélküli, egyszerű díszítésű gót E betűvel kezdődik, utolsó szövegoldalán a kétfejű sas az osztrák címerpajzsral, amely bécsi kiadványokon rendszeresen előforduló díszítés. Jelzete nincs.

A törzsanyaghoz tartozik, első oldalán CSEREY ZATHURECZKY EMILIA (2 db. egyforma) bélyegző, felette ovális, keretezett Székely Nemzeti Múzeum S.-Szent-György. Az E. ívlap alján a jobb alsó sarokban a kisebb méretű és újabb Székely Nemzeti Múzeum 1879 Sepsiszentgyörgy ovális tulajdonbélyegző. Az első oldal alján kézírással: BARTHA Sándor - Bardotz a Muzeumnak. A felül lévő bélyegző fölötti szám 28/897.

Jelzet - Sign.: nincs.

1785. április 5.

Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghé

[József, második, magyar király (ur. 1780-1790.) német-római császár (ur. 1765-1790.)]

Mű felső részen második Josef, isten kegyelmességéből választott római tsászár, Német, Magyar, Tseh, Dalmatia, Horvát és Tót s.a.t. országoknak apostoli királya... Erdélynek nagy fejedelme... és székelyeknek s.a.t. groffja.

Adjuk tudtára és emlékezetére mindeneknek, a kiknek illik, hogy minekutánna értékünkre esett volna, hogy némely földös uraknak jobbágyai ur dolgát, vagy-is robotot és egyéb szokott adozásokat, mellyekkel földös uraiknak tartoznak, ... annak rende szerént ... meg nem tészik ... és egy mást engedetlenségre bátoritani mérészlettek... kegyelmes rendelésünk által... jobbágyoknak szolgálatya... végett... parantsoljuk mindeneknek... a vármegye vagy uraság tiszteit... meg nem bántani... ne mérészellyetek...

Költ a mű fő városunkban Bétsben Szent György havának 5 dik napján, 1785 dik esztendőben, római birodalmunknak 20 dik Magyar, Cseh és több örökös országunknak pedig ötödik esztendejében. Josep m.p. Groff PÁLFFI Kárlly m.p. BRUNSVIK Josef m.p.

S. l. s. n. [1] fol. 37 x 42 cm. Koll. 2.

Az uralkodó arról rendelkezett, hogy amíg az urbárium el nem készül, és amíg azt ő meg nem tekintette, a megyékben az adózás és a szolgáltatások rendjének igazságos kialakítása érdekében, a jobbágyok a korábbi szolgáltatásokra kötelezettek, ez ellen halálbüntetés terhe mellett lázadni ne merjenek. Inti a vármegyét, hogy minden beszélt nyelven hirdessék ki ezt a királyi akaratot, ne hivatkozassék tudatlanságára senki.

M iniciáléja indás, leveles, a balra néző kiterjesztett szárnyú madárral. A L.S. betűk előfordulnak más, HOCHMEISTER nyomdájából kikertült darabon is.

Hátoldalon keretezett ovális gumibélyegző Székely Nemzeti Múzeum S.-Szent-György. A Koll. 1. leírásnál ld. a 9. szám alatt.

Jelzet - Sign.: nincs

11.

1785. november 3.
Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[József, második, magyar király (ur. 1780-1790)], német-római császár (ur. 1765-1790)]

Josephus secundus, Dei gratia electus romanorum imperator semper augustus, Germaniae, Hungariae... rex apostolicus, archidux Austriae... magnus princeps Transylvaniae... comes Hapsburgi, Flandrae, Tyrolis [etc. etc.]

Domus pro memoria, quibus expedit universis, guod posteaquam nos universa fora judiciariper m. principatum Transylvaniae, partesque eidem adnexas constituta noviter regulanda clementer decrevissemus, una pro iisdem instructionem, seu normam manipulationis in quibusvis occurruris negotiis observandam elaborari jusserimus... Pars prima... Pars secunda... datum in erchi-ducali civitate nostra

Vienna Austriae die vigesima tertia mensis novembris, anno domini millesimo, septingentesimo, octagesimo, quinto, regnorum nostrorum romani vigesimi primo, Hungariae, Bohemiae, [et!] reliquorum anno quinto. Josephus m.p. Comes Carolus PÁLFFY m.p. Josephus NAGY m.p.

[Wien.] (Viennae, Typis Josephi nobilis de Kurzbeke)

A-R 1 ív, 66 p. - 33 x 21 cm.

Az uralkodó a hivatali adminisztrációt szabályozta rendeletében a törvényszéki rendtartással együtt.

Gerince későbbi vázsnazású, ragasztott példány. József uralkodásának második szakaszára jellemző teljesen dísztelen kiadás.

Jelzet - Sign.: nincs.

12.

1786. február 10.
Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[József, második, magyar király (ur. 1780-1790)], német-római császár (ur. 1765-1790)]

Mi második József, isten kegyelméből választott római császár, a birodalomnak mindenkor örögbittője, Német, Magyar, és Tseh, Dálmátzia, Horvát, és Tót országoknak apostoli királlya, ausztriai fő-hertzeg... Pármai hertzeg, Habsburgi, Flandriai, Tyrolyi gróf, s.a.t.

Tekéntetes, nagyságos, fő és némesi rendek, kedves hiveink!

Hogy az adózásnak igaz és egyenes módja, melly által a közönséges terhek egy igaz jó egyenlőség szerént elosztatnak, leg többet használ a közönséges boldogságnak előmozdítására...

De ... a vármegyék közöttis nem a való igazság fundamentomi szerént osztatott el: ... mivel az ugy nevezetett porták többnyire tsak tetszés szerint számoztattak minden vármegyére... Erre nézve rendeljük... a./ Minden termő fundusok és valóságos birtokoknak fel-jegyzése és ki-mérése minden kivétel nélkül...

b./ A fundusok... termése s jövedelmének meg-határozása a jószág-számok tulajdon bé-vallása szerént.

A felmérés annál is inkább szükséges, mivel az adókiivetés a vármegyék között nem egyenlő, mivel a porták csak tetszés szerint szá-

mozdítottak... a nemességnek amaz insurrectiója, hadbamenetele is... éppen oly bizonytalan.

Költ Bétsben Bőjt-elő havának 10 dik napján 1786. Országlásunknak, a rómaiaknak ugyan 21 dik, a többieknek pedig 6 dik esztendejében. Josef. Gróff PÁLFFI Károly, HADROVICH Antal.

S. l. s. n. 11 [1] p. 33 x 21 cm. Koll. 1.

Instructio N. 2. avagy oktatás, mely szerint magokat a földes urak, ezeknek helytartói, a tisztek és a helységek a most előlvezetendő conscriptioiban... föld-mérésben... magokat tartani, s ahhoz alkalmaztatni kötelesek lesznek... 1-2. szakasz. 1. [paragrafus] §... 42. [paragrafus] §

N III. Neve a föld birtokosnak és föld-birtoknak, avagy fundusnak. A háznak numerusa... Külömbféle példák, mellyek szerint ki kell jelenteni az erdőknek jövedelmit... Magyarázása a fassasiok avagy kijelentések előbbeni formulájának. -

N. IV. Instructio avagy oktatás melly szerint a kimérését a helységek voltaképpen meg-tehessék. Fig. 1. - Fig. 12.

Nro. 5. N. vármegye, N. uraság. Sommás foglalattya a N. helységnek ... heti vásárok tartatnak... mértföldnyire. A sénának mázsája... A sárjúnak mázsája... Rétek, szőlők, erdők sommája...

S. l. s. n. [1786-1787] 86. p. 2 t. 33 x 23 cm.

II. József rendelete a birtokok teljes felméréséről, a helységekről, a művelési ágakról és a termésátlagokról az adómegállapítás és az egyenlő teherelosztás érdekében.

A munka pontos elvégzését táblázatmin-ták, a mérési módok, a háromszögelés és területszámítás, szerkesztés alaptételeinek közlése segítik magyarázattal és ábrákkal.

Körülvágott, különféle kötésekben össze-fűzött példány, a Z 1 - Z 2 ív valószínű hiányzik, impresszumatatok nincsenek. Feltehetően Szeben, HOCHMEISTER Márton kiadása.

Jelzet - Sign.: nincs.

13.

1786. március 6.

Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[József, második, magyar király (ur. 1780-1790) német-római császár (ur. 1765-1790)]

30. [számú rendelet] 1786.

Mű második József, Isten kegyelméből választott felséges római császár, Német, Magyar, Cseh, Horváth és Thot országoknak apostoli királya, Ostriának értz-hertzege, Erdélynek nagy fejedelme s.a.t.

Emlékezetben hadgyuk: hogy mi a házassági kötelékenk (contractuum matrimonali-um) nehéz voltát, és azoknak nem csak különös házoknak, hanem az egész közönséges társaságnak boldogságára ki-terjedő erejét kegyelmesen meg-gondolván... azoknak polgári el-vegezésekről... 1. [paragrafus] §... 62. [paragrafus] §. Ha az elvált házások valamely idő mulva elméjeket változtatni, és az elbomlott házassági kötelet viszont helyben állítani akarnák... Ez a mi kegyelmes elménk és akaratunk... Költ az mi értz-hertzege városunkban Bétsben ostriában, Bőjt-más havának hatodik napján. Ezer hét száz nyóltzvan-hatodik esztendőben...

Josef mp. Gróff PÁLFI Károly mp. NAGY József mp.

[Szeben] [HOCHMEISTER]. A 1 - G 2 ív [14] fol. - 38 x 25 cm.

II. József rendelete a házasság előtti mátkaságról, polgári házasságkötésekről, ezek fel-

bontásáról, paráznaságról, hűtlen elhagyásról és az elváltak házassági kötelékének újbóli helyreállításáról.

Borítófedél nélküli két példány, azonos nyomda. Első oldalon M iniciálé keretezett városkép, csak HOCHMEISTERRE jellemző. Szebeni? városkép bástyával és templommal.

A 30.-as rendelet szám tintával áthúzva a tulajdonos nélküli példányon és 528.-ra javítva.

Hozzákötvé mindkét példányhoz a 11.4353. 1786. október 12-i számú rendelet. Leírása külön.

Jelzet - Sign.: nincs.

14.

1786. október 12.
Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[József, második, magyar király (ur. 1780-1790), német-római császár (ur. 1765-1790)]

11453. [számú rendelet] 1786.

Mű második József, Isten kegyelmességéből választott felséges romai császár, Német, Magyar... országoknak apostoli királlya, osztriának ertz-hertzege, Erdélynek nagy fejedelme s.a.t.

Jóllehet a házasoknak asztaltól és ágytól való megkülönböztetések módjáról, és arra mind a két félnek megkívántató egyezéséről e folyó esztendőben ... költ kegyelmes rendelésünk tovább-is helyben marad; mindazonáltal... ha a házasok közül valamelyik el-tökélt gonoszságból e megkülönböztetés dolgában nem akarna egyet érteni; olyankor a bírák lássák-el törvényesen... Melly kegyelmes végzésünket tinétek királyi guberniumunknak adjuk tudatokra... Költ királyi lakó városunkban Bétsben, Mind Szent

havának tizenkettődik napján, ezer hét száz nyóltzvan hatodik esztendőben... Josef mp. Gróffy PÁLFFI Károly mp. DONÁTH József mp.

[Szeben] [HOCHMEISTER] [1] fol.
38 x 25 cm.

Keretezett M iniciálé városkép háttérrel.

A 30. számú rendelet kiegészítése arról, hogy vitás esetben a bírák mondják ki a válást, ha a felek egyike nem akar válni.

Hozzákötvé a 30. számú, 1786. március 6-i rendelethez.

Jelzet - Sign.: nincs.

15.

1787.
Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[Főkormányzék, Erdély]

Ad Nrum 489. 789.

Vier monatlicher Chronologischer Auszug der vom dem königl. Landes-Gubernium im Grossfürstenthume Siebenbürgen vom 1 ten September bis letzten Dezember 1787. kund gemachten, in das Allgemeine einschlagenden Verordnungen / Georg Graff BANFFY m.p. Gubernator, Joseph von SZEGEDI Gubernialrath. Dominik Graf TELEKI mp. Sekretär. -

[Szeben] Herrmanstadt, gedruckt bei Martin HOCHMEISTER

A 1 I 2 ív, [18] fol. - 33 x 22 cm.

Az 1787-es év utolsó négy hónapjában kiadott guberniumi rendeletek időrendi kivonata.

Címlapján az osztrák kétfejű sas a császári koronával, Erdély külön címerpajzsával,

alatta babér és pálmáig egy oszloptalp mellett, amelyen a J. II. monogram van.

Jelzet - Sign.: 46/885?

16.

1787. február 15.

Székely Nemzeti Múzeum

Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[József, második, magyar király (ur. 1780-1790.) német-római császár (ur. 1765-1790.)]

2498. [számú rendelet]

Mű második Josef, Isten kegyelmességéből választott római császár, Német, Magyar, Cseh Horváth és Thot országoknak apostoli királya, Ausztriának ertz-hertzege, Erdélynek nagy fejedelme s.a.t.

A mi nagy erdélyi fejedelemségünkbeli jobbágyaink bődoltságának meg-erősítésére szükségesnek találtunk: a módor, melly szerint ez-után jobbágyok ellenkezései és panaszszaik földes-urak ellen el-igazittassanak, és a melly szerint mind ezek, mind pedig amazok a magok egymás között-való igazságokat a mű vármegyéinknél, ország székeinél és végre mű nállunk is kereshessék... a következő sinor mértéket kívántuk elő adni, mellyekhez magokat szorossan tartani tartoznak... 1. [paragrafus] §... 40. [paragrafus] §... Költ a mi ertz hertzegei városunkban Bétsben, Böjt-elő havának 15-dik napján 1787-dik esztendőben, római birodalmunknak 22-dik és több örökös országainknak hetedik esztendejében. Josef mp. Gróff PÁLFI Károly mp. MIKOS Mihály mp.

[Szeben] [HOCHMEISTER] A 1 - F 1 ív [11] fol. - 38 - 24 cm.

A jobbágypanaszok intézésének módjai. A rendelet tiltja a mindkét oldali önbíráskodást. Ha a jobbágyok közösen mozdulnának valamely

sérelem esetén a földesúr ellen, panaszaikat nem kell meghallgatni. Amennyiben nem szédnek szét az első intésre, keményen meg kell büntetni őket.

Két példány, mindkettőhöz Translatio tartozik. Leírása külön, a 17. sorszám alatt.

Az 1 példány különálló, a 2. példány koll. 1-2.

Az alaprendelet külön nyomás: B 1 ívtől a szedéstükör más. A Translatio azonos.

További csonka pld. A 1 - B 2 ív, az 1-14-ig. paragrafus.

A szebeni városképet ábrázoló M iniciálével.

Az M leírása 1786. március 6.

Jelzet - Sign.: nincs.

17.

1787. február 15.

Székely Nemzeti Múzeum

Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[József, második, magyar király (ur. 1780-1790) német-római császár (ur. 1765-1790)]

2498. [számú rendelet] 1787.

Translatio. Mivelhogy egyfelől a közönséges jónak megnyerésére, és tartásásra kívántképpen meg-kérvántató tartozó engedelmességet az jobbágyoknak földös urukhoz, más felől pedig az jobbágyokat az földös urasági hatalomnak minden illetlen bánásai ellen védelmezni szükséges... Elsőbbször... Tizenkettődször...

Költ a mi ertzhertzegei városunkban Bétsben, Böjt-elő havának 15-dik napján 1787-dik esztendőben.

[Szeben] [HOCHMEISTER] [4] fol. 37 x 23 cm. Koll. 2.

Aláíráások nélküli példány. A kiegészítés az alaprendelethez kötve. Az alaprendeletet a 16. sorszám alatt.

Rendelkezik a jogorvoslat és büntetések módjáról.

Megtiltja, hogy a jobbágyok maguk károsodjanak a számukra sérelmesnek talált ügyekben.

Jelzet - Sign.: nincs.

18.

1787. április 2.
Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[József, második, magyar király (ur. 1780-1790) német-római császár (ur. 1765-1790)]

4207. [számú rendelet] 1787.

Mű második Josef, Isten kegyelmességéből választott római császár, Német, Magyar, Cseh, Horváth és Thot országoknak apostoli királya, Ausztriának értz-hertzege, Erdélynek nagy fejedelme s.a.t.

Azon okok, melyekből sokféle portékákat rész szerént a kereskedésből ki-rekesztettünk, rész szerént pedig nagyobb vám alá vetettünk, szükségessé teszik mostan azt, hogy még több manufactumokkal-is e szerént bánnyunk... 1. [paragrafus] §... 6. [paragrafus] §... Passusokat csak az olyanoknak kell adni, a kik magokat az országbeli portékák elkelésének elő mozdittása által, az közönséges natióális kereskedésre nézve érdemessé teszik.

Költ a mi lakó fő városunkban Bétsben... Josephus II. mp. Gróff PÁLFFI Károly mp. REDL Ferentz mp.

A, jegyzése a kereskedésből ki-rekesztett külső országai portékáknak és... vámnak...

B, lajstrom azokról az idegen portékákról, a melyek nagyobb vám alá vetettek...

[Szeben] [HOCHMEISTER] [5] fol.
35 x 22 cm.

A rendelet részletezi, ki és milyen módon kereskedhet, milyen iratok szükségesek ehhez. A két jegyzék közli a vámtételeket is.

A hazai ipart védi avval, hogy külön engedélyhez köti egyes árucikkek behozatalát.

Keretezett M iniciálé, tornyos udvaros képi háttérrel.

Jelzet - Sign.: nincs.

19

1787. április 2.
Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[József, második, magyar király (ur. 1780-1790) német-római császár (ur. 1765-1790)]

5518. [számú rendelet] 1787.

Mű második Josef Isten kegyelmességéből választott romai császár, Német, Magyar, Cseh, Horváth és Thot országoknak apostoli királya, Ausztriának értz-hertzege, Erdélynek nagy fejedelme, s.a.t.

Hogy-ha az, az aránt-való meg-győződés, minden jobbágy mivel tartozék azon országnak a melynek törvényei alatt nékie öröksége, és fáradsága után tett gyűjteménye óltalomba, ő pedig maga, és a hozzá tartozandók bátorságba vagnak... oly gyakorta az óldaloslag-való, tzélok, és haszon-tettzések által meg nem gyengitné; nem volna semmi szükség, a ki-vándorlást, és elszökést törvények által meg-tiltani... 1. [paragrafus] §... 47. [paragrafus] §... Hasonló módon az országok fő-kormányzó székeinek tabelláiba, a melyek mellé kell a vármege tabel-

láinak tétettni, a vármegyék summáinak belé kell iratni... Aduk a mi lakó városunkban [Bécsben] Bétske [sic] áprilisnek második napján, birodal munkban 23-dik több egyéb örökös orszá-gainknak hetedik esztendejében.

[Szeben] [HOCHMEISTER] A - G ív, [14] fol. 35 x 23 cm.

A bástyát és templomot ábrázoló M iniciáléval. A példány hiányos, (G 2 ív aláírásai, pecsét helye.) Nyomásváltozat.

Az uralkodó szabályozta a mesterlegények vándorlásának mikéntjét, az útlevelek, vándorló könyvek nyomtatásának és kiadásának módjait, a jobbágyok költözködésének formá-ságait, a katonatorzás tilalmát külföldi tisztek számára, illetve a külső országok hadseregébe szer-ződést, megtiltja a kivándorlást. A hatóságokat arra kötelezi, hogy időről-időre jelentsék az át-utazókat, vándorlókat, átköltöző jobbágyokat, a külföldre vagy a külföldről való utazásokat.

2. pld. A - F ív, 1-46. paragrafus, 35 x 25 cm.

3. pld. A - D ív, 1-24. paragrafus 34 x 20 cm.

Mindhárom a szebeni papírra készült, el-ső oldaluk szedéstükre megegyezik, a B 2 ívtől mindhárom példány más szedéssel készült. A zá-radékban leírt és kitölteni való tabella hiányzik.

Jelzet - Sign.: nincs.

20.

1787. április 10.
Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[Főkormányzék, Erdély]

Mű felséges második Josef, romai tsászárnak Magyar ország királyának, austriai ertzhertzegnek, és nagy Erdély ország fejedelmé-

nek királyi guberniuma; ezen levelünket látó, ol-vasó, és olvasni halló, ő felsége hiveinek kíván-ván minden jókat, azon kegyelmes fejedelmünk császári és királyi kegyelmét ajánljuk!

Éz folyó 1787-dik esztendő mártius hol-napnak 12 dik napján Bétsben költ felséges rescriptum által, tettzet a tsászári és királyi fel-ségnek kegyesen meg-határozni: ... minden colo-nusnak megengedtessek, maga tulajdon munkája által termett borát egész esztendő által... házától el-adhatni... Elsőben... Harmadszor... Költt a nagy Erdély országi királyi guberniumból, Nagy Szebenben aprilisnak 10 dik napján. Baro BRUCKENTHAL Samuel m.p. Gubernator. Ioh. Mich. SOTERIUS m.p. Secreter.

[Szeben] [Hochmeister] [1] fol. 39 - 49 cm.

A rendelet engedélyezi a saját termésű bor kimerését mind a földesuraknak, mind a job-bágyoknak mennyiségi megkötés nélkül, de kocsmáltatási és fogadónytási jogot ez nem je-lent.

M iniciáléja közepén kiterjesztett szár-nyú balra néző madár, asszimmetrikus indadíz. Hiányos, de a 10. sorszám alatt leírt betűvel ana-lóg.

Aláíratlan példány. A körbe foglalt L.S. mintája és díszítése megegyezik az M iniciálé alap-ján HOCHMEISTERnek tulajdonított pátens L.S. betűvel és díszítésével. (A 13. sorszám alatt leírt 30. sz. rendelet (1786. március 6) a házasságról.)

Jelzet - Sign.: nincs.

21.

1787. június 11.
Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[Főkormányzék, Erdély]

5412. [számú rendelet] 1787.

Allerhöchst Sr. Majestät haben mittels
hoben unterm 18 ten May laufenden Jahrs Nro.
5777. erlassenen Hof Dekrets allergnädigst zu
entschlüssen geruht; dass von den sich vereheligen-
genden Juden... eine Abgabe mehr abgenommen
werden soll...=

Őfelsége ezen esztendőben májusnak 18
dikán költ kegyelmes udvari decretumába méltó-
ztatott végezni, hogy a házasulandó sidóktól...
pénzbeli segítség ne vétessék... az olyan sidók-
nak ellenbe, a kik jövendőbéli éltetéseknek-
módját elegendőleg meg-nem mütathatják,
meg-házasodásokra engedelem ne adassék...

Von dem k.siebenbürgischen landes-
Gubernio Hermannstadt den 11 ten Junii 1787.
Georg Graf BANFFI. Stephan v. ROSZTA. = A
nagy erdélyi ország királyi guberniumból. Nagy
Szeben. Júniusnak 11-diken 1787.-

[Szeben] [HOCHMEISTER] [1] fol. 31 -
22 cm. Kétnyelvű, kéthasábos.

A hivatkozott rendelet bizonyos vagyoni
feltételekhez köti a zsidók házassági engedélyé-
nek megadását, tiltja azt, hogy a zsidó közössé-
gek közadósságuk törlesztéséhez hozzájárulásra
kötelezzék a házasulandót, valamint a kolduló
zsidókról mind a közösség, mind az előjáróság
jelentést köteles az alispánnak küldeni.

Jelzet - Sign.: nincs.

22.

1787. július 16.
Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[Főkormányzék, Erdély]

6675. [számú rendelet] 1787.

Mű felséges második Josef, római
császárnak Magyar ország királyának, austriai

ertzhertzegnek, a nagy Erdély ország fejedelmé-
nek királyi guberniuma; ezen levelünket látó, ol-
vasó, és olvasni halló, ő felsége hiveinek kíván-
ván minden jókat, azon kegyelmes feledelmünk
császári és királyi kegyelmét ajánlyuk!

Nagy kedvetlenséggel értette a királyi
gubernium, hogy bizonyos üdőtől fogva ezen
nagy Erdély országának feles lakosai (meg nem
gondolván hazájokhoz való kötelességeket) lako
helyekből familiástól együtt az oláh és moldovai
határos szomszéd országokba által szöktenek...
Hogy ha pedig a rendelt terminus alatt a vissza
hivattattak nem jönének; a fiscus azok ellen
hivataljából szerént fog tselekedni. A nagy erdély
ország királyi guberniumból. Szeben 16 dik
juli 1787. Gróff BÀNFFI György gubernator.
SOTERIUS Mihály secret.

[Szeben] [HOCHMEISTER] [1] fol.
39 x 49 cm.

A pátens keltétől számítva egy év áll
azok rendelkezésére, akik vissza kívánnak térni,
büntetéstől ez idő alatt mentesülnek, kivéve azo-
kat, akik törvényes ítélet végrehajtása miatt szök-
tek, vagy száműzöttek.

A nyomda a madaras-írdás M iniciálé és
az L.S. alapján HOCHMEISTER. Vö a 13. és 20.
sorszám alatt leírt darabbal.

A rendeletszám tintával 14787-ra javítva.

Jelzet - Sign.: nincs.

23.

1787. július 16.
Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[Főkormányzék, Erdély]

6675. [számú rendelet] 1787.3

Mű felsőleges második Josef, romai tsászárnak Magyar ország királyának, austriai értzhertzegnek, és nagy Erdély ország fejedelmének királyi guberniuma; ezen levelünket látó, olvasó és olvasni halló, ő felsége hiveinek kívánván minden jokat, azon kegyelmes fejedelmünk császári és királyi kegyelmét ajánlyuk!

Valamint mindenkor, nevezetesen pedig a még mostan-is tarto drágaság, és a némely helyeken magát ki-ütött gabonabéli szűkségre nézve az az előre-való gondoskodás meg kívántatik, hogy a vetések épségben meg tartattassanak... A nagy Erdély ország királyi guberniumból. Nagy Szebenbe juliushnak 16 kán 1787.

Gróffy BÁNFFI György gubernátor, SOTERIUS Mihály secret.

[Szeben] [HOCHMEISTER] [1] fol.
38 x 52 cm.

A rendelet felsorolja, hogy milyen gondatlanságot követnek el a gabonavetések területén, ráhajtják a jószágot, hordásnál sem vigyáznak eléggé, ezért aki kárt okoz, ha nemes és földesúr, az erdélyi törvények szerint büntessék, ha paraszt, a helyszínen részesítsék testi fenytésben.

M iniciáléja és a L.S. alapján HOCHMEISTER.

Jelzet - Sign.: nincs.

24.

1787. október 12.

Székely Nemzeti Múzeum

Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[Főkormányzék, Erdély]

11213. [számú rendelet]

Es haben allerhöchst Seine Majestät vermög einem hohen Hof Oecret... allergnädigst zu bedeuten geruhet; dass mit den k. preussischen

Staaten das Einverständnis dahin getroffen worden seye, das für alle künftige Falle, wo ein k. preussischen Unterthan aus den k.k. Staaten eine Erbschaft zu beziehen hat, der Abzug auf den Fuss von 10 pro. Cento... festgesetzt werden solle... wo einem diesseitigen Unterthan, aus den k. preussischen landen einige Erbschaft zu verabdolgen kömmt... = Méltóztatott eő felsége... kegyelmesen ki-nyilatkoztatni: hogy a prussziai udvarral lett egyezés szerént... ha ezután valaki á prussziai birodalombeli iobbágyok közzül eő felsége birodalmában valami örökséget kapna, abból minden száz forint után 10 forint ... levónatassék.. Vom k. siebenbürgischen landes-Gubernio Herrmannstadt den 12 ten October 1787. Georg Graf BANNFI Guber. Stephan v. ROSZTA Secretair. = A nagy erdélyi királyi guberniumból, Nagy Szeben october holnapjának 12 dik napján 1787 dik esztendőben.-

[Szeben] [HOCHMEISTER] [1] fol.
31 x 23 cm. Kétnyelvű, kéthasábos.

Az 1787. szeptember 10-én Poroszországgal kötött kölcsönös, az örökségekkel kapcsolatos illetékfizetésről rendelkező törvény kihirdetése.

Jelzet - Sign.: nincs.

25.

1787. október 15.

Székely Nemzeti Múzeum

Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[Főkormányzék, Erdély]

11471. [számú rendelet]

Da der M. Vásárhellyer Magistrat auf die von der Susanna PETRI angesuchte Ehescheidung zur Erscheinung ihres entwichenen mannes Ignatz ERÖSS eine dreifache Zeit Frist, und zwar... = Mintt hogy a M. Vásárhellyi magistratus PESTRI Susanna kérésére (akit az ura

EROSS Ignác hűtlenül elhagyott) az mondott urának meg jelenésére három terminust... rendelt... Von dem koeniglichen siebenbürgischen Landes Gubernio. Herrmannstadt den 15 ten October 1787. = A nagy Erdélyi ország királyi guberniumból. Nagy Szebenben october holnapjának 15 dik napján 1787 dik esztendőben.-

Georg Gr. BANFFI Guber. Stephan v. ROSTA sekretair.-

[Szeben] [HOCHMEISTER?] [1] fol.
30 x 21 cm. Kényelvű, kéthasábos.

Jelzet - Sign.: nincs.

26.

1787. október 15.

Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[Főkormányzék, Erdély]

11418. [számú rendelet]

Es hat der Kronstädter Magistrat auf die von der Catharina RHEINERIN Angesuchte Ehescheidung zur Erscheinung ihres entwichenen Mannes Johan GORGYES eine drey Tache Zeit Frist... bestimmmet... = A brassai magistratus Katharina RHEINERIN kérésére három terminust tett a végett, hogy GORGYES János nevezetű hűtestársa el-válás végett azok alatt meg-jelennyen...

Von dem küniglichen siebenbürg. Landes Gubernio. Herrmannstadt den 15 ten Octob. 1787. Georg Graf BANFFI Gubernat, Stephan v. ROSZTA Secret. = A nagy erdélyi királyi guberniumból. Nagy-Szeben october hólnapjának 15-dik napján 1787. esztendőben.-

[Szeben] [HOCHMEISTER?] [1] fol.
34 x 21 cm. Kényelvű, kéthasábos.

A titkár neve gótbetűvel szedett valamennyi példányon, írása hol ROSTA, hol ROSZTA formában szerepel.

A nyomtatott 11418. a szöveg előtt korabeli írással 2047-re javított.

Jelzet - Sign.: nincs

27.

1787. október 18.

Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

11593. [számú rendelet]

Die Klausenburger Districtual Taffel hat anderho die Anzeige gemacht; das selbe auf Ansuchen der von ihren untreuen und in die polnische Stadt Krakau entwichenen Mann Andreas VITÉZ geschieden zu werden wünschenden Iuliána almágyi, zur Erscheinung des Beklagten drey besondere Termine... = A kolósvári districtuális tabla ide jelentést tett: hogy HALMÁGYI Iuliánának Lengyel országba Krakau várossába hitetlenül el-szökött férjétől VITÉZ Andrásztól való el-választása végett nyújtott esedezésére VITÉZ Andrásnak, meg-jelenésére három idő szakaszszat... rendelt...

Von dem koeniglichen siebenbürgischen Landes Gubernio Hermannstad den 1 ten October 1787. - Georg Graf BANFFI Guber. Stephan v. ROSTA Sekretair.-

[Szeben] [HOCHMEISTER?] 34 x 21 cm. - Kényelvű, kéthasábos.

A példányon a rendeletszám tintával át-húzva, helyette kézírással 2047 áll.

A javítás korabeli.

Jelzet - Sign.: nincs.

28.

1787. október 22.

Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[Főkormányzék, Erdély]

11753. [számú rendelet]

Die königl. ungarische Septemviral-Tafel hat... das Ansuchen gemacht, womit der zur abhaltenden Kriba der Neusolen Bürger Johann VARHANIK, Ignatz WEISS, und Ignatz PERONZSIK... auf den 17 Dezember... gemacht werde... = A magyar országai septemviralis tábla az idén septembernek 20 dik napján jelentette a királyi guberniumnak, hogy a besztertze bánya... lakosok VARHANIK János, VEIS Ignázt, és PERONSKI Ignázt Creditorainak minden jószágokban való részesülés végett... egyben gyűlések... hirdettessék-ki... = Von dem königl. siebenbürg. landes-Gubernium, Herrmannstadt den 22 Oktober 1787.

Georg Graf BANFFI m.p. Gubernator.
Stephan v. KOSZTA Secret.

= Költ a nagy Erdély országai királyi guberniumból Szebenben octobernek 22 dik napján 1787 dik esztendőben.-

[Szeben] [HOCHMEISTER?] [1] fol.
35 x 24 cm. Kétnyelvű, kéthasábos.

Az eladósodott besztercebányai polgárok vagyonának árverését 1787. december 17-re tűzték ki.

Szebeni koronás vízjel: vágásos címerpajzs, keresztbe tett kardokkal HERMANSTADT városnévvel.

Jelzet - Sign.: nincs,

29.

1787. október 29.
Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[Főkormányzék, Erdély]

11837. [számú rendelet]

Das k.k. böhmische Appellations gericht hat unterm 27-ten September 1. J. anhero das Ansuchen gemacht... = A cseh országai apellatorium forum e folyo esztendőben septembernek 27 dik napján találta meg az iránt a királyi guberniumot, hogy novembernek 10 dik napján, melyet a Neudek bánya városi magistratus a végre rendelt, hogy LEIN Kristoph költsönzői... meg jelenyenek... hirdettesse ki. = Von dem königlichen siebenbürgischen Landes Gubernio Herrmannstadt den 29 ten October 1787. Georg Graf BANFFI. Stephan v. ROSTA Secretair. = A nagy Erdély országai királyi guberniumból Szebenben 9 dik napján octobernek 1787.-

[Szeben] [HOCHMEISTER?] [1] fol.
34 x 20 cm. Kéthasábos. kétnyelvű.

A kölcsönt felvevő bányavárosi LEIN Kristóf minden vagyonára 1788. november 10-re hirdették meg az árverést.

Jelzet - Sign.: nincs.

30.

1787. október 29.
Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[Főkormányzék, Erdély]

11893. [számú rendelet]

Es haben Seine Majestät mittelst eines hohen Hof Decrets von 10 ten September 1, J. allergnädigst zu entschliesse geruhet, dass die Vorhängung der den Verschwendern aufzulegenden Sequester an die Districtual Tafeln... überlassen werden solle... = Felséges urunk ezen folyó esztendőben... méltóztatatt kegyelmesen parantsolni hogy a tékozlóknak tilalmazása, és sequestrumba esendő jószágoknak szám vétele a districtualis tábláknak által engedtessek... Von dem königl. siebenbürgischen Landes Gubernio Herrmannstadt den 29 ten October 1787. georg

Graf BANFFI Guber. Stephan v. ROSTA Sekretair. = Költ a nagy Erdélyi országi királyi guberniumból Szebenben octobernek 29 dik napján 1787 dik esztendőben.

[Szeben] s. n. [1] fol. 34 x 21 cm. Kétnyelvű, kéthasábos.

A gubernium elrendeli a királyi parancs kihirdetését, miszerint a könnyelmű életmódot folytatók vagyonát zár alá kell venni, az eljárást a területi bíróságok folytassák le.

Jelzet - Sign.: nincs.

31.

1787. október 29.
Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[Főkormányzék, Erdély]

11971. [számú rendelet]

Nachdeme allerhöchsten Orts vorgekommen, dass die zu Herrmannstadt und in anderen sächsischen Städten befindliche Zünfte Gärten besitzen... alle Zunft-Gärten an Private veräußert werden sollen... = Minekutánna a feleséges udvarnak tudtára esett, hogy a szebeni és más városi czéhek kerteket birnak, mellyeknek fen tartások esztendőnként sokba kerül... minden czéhoknak kertyek adassék-el... Von dem königl. siebenbürgischen landes-Gubernium. Herrmannstadt den 29 ten oktober 1787. Georg Graf BANFFI Gubernat.

Stephan v. ROSZTA Secret. = Költ a nagy erdélyi országi királyi guberniumból Szebenben octobernek 29-ik napján 1787-dik esztendőben.

[Szeben] [HOCHMEISTER?] [1] fol. 36 x 24 cm. Kétnyelvű, kéthasábos.

Tekintettel arra, hogy a céhbeli legényekkel műveltetik a kerteket, hogy mesteravatóskor ott ünnepeket tartsanak, és mindez sok időbe és pénzbe kerül, amely a munkától vonja el az ifjú mesterembereket, II. József 1787. október 8-i rendeletében megtiltotta a beavató ünnepeket, a kerti mulatságokat, a kerthasználatot, és elrendelte azok eladását. Az eredeti rendelet hiányzik. A fent leírt a gubernium körlevele.

Az eredeti rendeletszám korabeli tintás írással 2241-re javítva.

Jelzet - Sign.: nincs.

32.

1787. november 2.
Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[Főkormányzék, Erdély]

12053. [számú rendelet]

Mittels hohen Hof-Dekrets vom 11 ten jüngst verslossenen Monats ist diesem königl. Gubernio die allerhöchste Entschliessung bekannt gemacht worden... sub Nro 530. bedeutete allerhöchste Verordnung, vermög welcher bey dem Kauf und Verkauf alle Einschränkung aufgehoben werden... der gross-Schenker KIRSCHNER [KÜRSCHNER] - Zunft verliehene Verkaufrecht oder Privilegium... = Ezen foljő esztendőben, amult holnapnak 11 dik napján költ kegyelmes decretum által értéséle adatott ezen királyi guberniumnak; hogy mivel... az 530. szám alatt az... adás- és vételbeli minden megszorítás el-töröltetett: tehát ennél fogva... a nagy selyki szőts tzenak engedtetett elő-vásár jus... szabadság vagy privilegium... tellzességgel el-töröltetik... Von königl. Siebenbürgischen Landes-Gubernio. Herrmannstadt den 2 ten November 1787. Graf Georg BANFFI m.p. Gubernat, Ingatius v. STERNEGG Secret. = Költ a nagy Erdélyi országi királyi guberniumból Nagy Szebenben 2 dik napján novembernek 1787 dik esztendőben.

[Szeben] [HOCHMEISTER?] [1] fol.
36 x 24 cm. Kétnyelvű, kéthasábos.

1786-ban II. József minden privilégiumot eltörölt, a céhek ezt nem vették tudomásul. A főkormányzéki utasítás a rendeletnek kíván érvényt szerezni.

A guberniumi kiadások nagy valószínűséggel a HOCHMEISTER-műhelyből valók.

Jelzet - Sign.: nincs.

33.

1787. november 5.
Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[Főkormányzék, Erdély]

12198. [számú rendelet]

Nach dem 4 ten Paragraph des Patents vom 2 ten April v. J. sollen alle durch selbes Ausser Handel gesetzte Waaren nunmehr in die allgemeine Niederlage gebracht werden... = Az ezen esztendőben áprilisnek 2 dik napján költ patens... meg parantsoltatott vala ugyan, hogy mindenféle kereskedésen kívül tétetett portékák... depositoriumba vitetvén, letétetessenek... Von dem koeniglich Siebenbürgischen Landes Gubernium. Herrmannstadt den 5 ten November 1787. Georg Graff BANFFI Guber. Stephan v. ROSTA Secretair. = A nagy Erdély országi királyi guberniumból novembernek 5 dik napján 1787.

[Szeben] [HOCHMEISTER?] [1] fol.
30 x 21 cm. - Kétnyelvű, kéthasábos.

Az uralkodó bizonyos textilárak behozatalát megtiltotta korábbi rendeletében, ezek egy részét most feloldja. A hivatkozott rendelet, így a felsorolás is hiányzik.

A példány rendeltszámát tintával áthúzták és 2238-ra javították. Korabeli kézírás.

Jelzet - Sign.: nincs.

34

1787.
Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[Főkormányzék, Erdély?]

12202. [számú rendelet] 1787.

Instruction. Wie sich die Comitete bey Vollziehung des Standrechts zu verhalten haben = Mihez kellessék a vármegye tisztjeinek a gonosztevőknek el-fogattatásakkor töstént léjendő törvény kiszolgáltatása (Standrecht) idején tartani.-

S. I. s. n. [2] fol. 28 x 21 cm. Kétnyelvű, kéthasábos.-

A rögtönítélő bíróság felállása, működése, az ítélehozatalban résztvevők tevékenysége.

Az instrukció valószínű a törvény tartozéka, de az hiányzik!

Jelzet - Sign.: nincs.

35.

1787. november 8.
Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[Főkormányzék, Erdély]

12282. [számú rendelet]

Mittelst hohen Hofdecrets von 25 sten October dieses Jahres Nummer 13539. haben allerhöchts Seine Majestät anzubefehlen geruhet,

... dass das Brandweibrennen aus Getraide für dermal gänzlich verboten... = Tetszett felséges urunknak ezen folyó esztendőben... udvari felséges decretumában kegyelmesen parancsolni, hogy az éget-bornak gabonából-való főzete most egész tilalomban légyen... Von dem königlichen siebenbürgischen Landes Gubernium Herrmannstadt den 8 ten November 1787. Georg Graf BANFFI m.p. Gubernat, Baron v. SEEBERG m.p. Secret. = Költ a nagy erdélyi országi király guberniumból, Szebenben - novembernek 8 dik napján 1787 dik esztendőben.

[Szeben] [HOCHMEISTER?] [1] fol. 32 x 20 cm. Kétnyelvű, kéthasábos.

Korábbi rendeletében József tiltotta az égetett bor, azaz pálinka készítését, ezt módosítva megengedte a gabona kivételével a gyümölcsből, borseprőből, romlott gabonából; emellett a korábbi behozatali tilalmat is feloldotta. Az eredeti rendelet hiányzik.

A szöveg előtti rendeletszámot 2291-re, vagy annál nagyobb számra javították, a példány anyaghíányos, pontosan nem állapítható meg.

Jelzet - Sign.: nincs.

36.

1787. november 15.
Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[Főkormányzék, Erdély]

12437. [számú rendelet]

Seine Majestät haben vermöge hohen Hof Decrets von 22 ten v. M. anzubefehlen geruht, dass in Zukunft von allen, auch mindern Beamten, denen Aerarial gelder auf Verrechnung anvertraet werden, jederzeit eine Verhältnissmässige real-oder wenigstens Fide jussorische Caution abgefordert werden solle... = Méltóztá-

tott eő felsége a multt october holnapjának 22 dik napján költt udvari decretuma által meg határozni... Hogy ezután a leg kissebb hivatalt viselő személyis, akinek gondviselés, s számadása alá aerarialis pénz bizattatik... Cautiot tégyen... Von dem koeniglichen siebenbürgischen Landes Gubernio. Herrmannstadt den 15 ten Nowember 1787. georg Graf BANFFI Guber. Daniel v. STRAUSSENBURT Secretair. = A nagy erdélyi királyi guberniumból. nagy Szeben november holnapjának 15 dik napján 1787.

[Szeben] [HOCHMEISTER?] [1] fol. 31 x 24 cm. Kétnyelvű, kéthasábos.

A rendelet kimondja azt is, hogy ha kaució nélkül áll hivatalba valaki, az őt alkalmazó tartozik kezességgel a hiányért.

A példányon a 12437. rendeletszámot a korabeli kézírással 2288-ra javították.

Jelzet - Sign.: nincs.

37.

1787. október 10. után
Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[Főkormányzék, Erdély]

14031. [számú rendelet] 1787.

Az katonaságnak élességgel való táplálását kormányzó tisztek mellé a provincia részéről rendeltetett megbizattaknak, vagy is commissariusoknak számára valo oktatás, melyhez azok magokat a naturaléknak azon egybe gyűjtésében, melynek az hadi seregnek táplálására az jövő esztendőben 1788-ba következő aprilisnek utolsó napjáiig véghez menni kelletik, alkalmaztatni köteleztetnek. Minden militare magazinumnál van már égy meg bizott és alkalmas személy...

S. I. s. n. [2] fol. 39 x 24 cm.

A rendelet az 1787. október 10-i, 10941. számú rendeletre hivatkozva, az abban leírt természetbeni hadiadó mennyiségének beszedéséről és annak adminisztrálásáról rendelkezik.

A szövegben jelzett A, D és C táblázat hiányzik.

További hét példány, valamennyi körülvágatlan, nyomdai csomagolású, rendezetlen együttesként. (Feltehetően kinyomtatása óta.)

Kiegészítése 2258. 1788. sz. alatt. Ld. a 41. sorszámú leírást.

Jelzet - Sign.: nincs.

38.

1787.

[József, második, magyar király (ur. 1780-1790.), német-római császár (ur.1765-1790)]

4446. [számú rendelet] 1787.

Mű második Josef, Isten kegyelmességéből választott római császár, Német, Magyar... országoknak apostoli királya, Austriának értzhertzege, Erdélynek nagy fejedelme s.a.t.

Azon atyai szorgalmatos gondviselésünk, a mellyel a mi kedves Erdély országunk javára, boldogságára, és a közönséges jónak-is előmozdítására indittatunk, emlékeztet bennünket arra, melly nevezetes és hasznos dolog légyen az erdőknek és berkeknek ép és el-fogyhatatlan állapottokban-való meg-tartása...

Elsőben... Másodszor... Elszőször... Ötvenharmadikszor... Elsőben... Kilentzedszer...

Költ a mi fő lak városunkban Bétsben, Austriában, májusnak 30-dik napján, 1781-dik esztendőben, birodalmunknak pedig első esztendejében. Josef m.p. Báro REISCHOCH Tadeus m.p. SZÉKELLY Dávid m.p. -

[Szeben] 1787. [HOCHMEISTER] A-A 2 — I iv, [17] fol. 1 t. 38 x 24 cm. -

A rendelet fafajtánként részletezi, hogy milyen időközönként szabad és milyen módon az erdőket vágni, avagy kivágni, mikor kell telepíte-

ni, és hogyan kell gondozni a lombos- és fenyő-erdőket. Megállapítja, hogy Erdélyben rablógazdálkodás folyik, tehát meg kell akadályozni a legszigorúbb rendelkezésekkel, hogy a ma még erdőkkel bíró helységek pusztasággá váljanak.

Az 1781-ben először megjelent erdőlési rendelet 1787-ben, guberniumi számmal újra kiadott magyar nyelvű példánya.

Jelzet - Sign. nincs.

39.

1787. november 22.

Székely Nemzeti Múzeum

Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[Főkormányzók, Erdély]

12647. [számú rendelet]

In Folge eines Ersuchens der königl. ungarischen Septemviral-Tafel, wird dem Offiziolat hiemit eröffnet, dass das Vermögen des ... Handelsmanns Michael PAULOVITS... in Erlau cridaliter... verhandelt werden... = A magyar országi septemviralis tábla ezen holnapban és esztendőben jelentette az királyi Guberniumnak, hogy PAULOVITS Mihály kereskedőnek jövai creditorinak minden jóságában való részesülések véget... Egerben lett rendeltetése... hirdetessék ki... Von dem königl. siebenbürgisch. Landes-Gubernium. Herrmannstadt den 22. November 1787. = Költ a nagy erdély országi királyi guberniumból. Szebenben novembernek 22 dik napján 1787.

Gorg Graf BANFFI m-p. Gubernator. Martin Freiherr von SEEBERG Secret.

[Szeben] [HOCHMEISTER?] [1] fol. 33 x 24 cm. Kétnyelvű, kéthasábos.-

Az eladósodott PAULOVITS Mihály kereskedő minden vagyonára 1788. március 3-ra hirdetik meg Egerbe az árverést.

A nyomtatott rendeletszám kézirással
2296-ra javítva.

Jelzet - Sign.: nincs.

40.

1788. január 2.

Székely Nemzeti Múzeum

Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[József, második, magyar király (ur.
1780-1790) német-római császár (ur. 1765-
1790)]

Közönséges harmintzadi-rendtartás és az
egész magyar országi örökös birodalmokban fi-
zetendő harmintz-adóknak tariffája.-

Nagy-Szeben, 1788. Nyomt. HOCH-
MEISTER Márton, a 1 - r 2 ív [34] fol. 37 x 24
cm.

Hozzákötvé: Pátens-hozzá-adása A.
Lajstroma azon portékáknak, mellyeket a min-
dennapi szükségre való részt fel állított kisebb
szélly statikon is pro consumo meg lehet
harminczadolni + B. Lajstroma azon portékák-
nak, mellyeket a széllyeken fel állított commer-
cialis státiokon lehet meg-harmincadolni + C.
Lajstroma azon portékéknak, mellyeket minden
tartománynak az ő föléltév-városában kellett
meg-harmincadolni. [6] fol.

Hozzá tartozik: A bé-hozás és ki-vitel [7]
fol.

Hozzá tartozik: Lajstrom avagy tariffa
Aa 1 - Zz 2 ív [44] fol.

Hozzá tartozik: Által viendő portékéknak
tarifája Aaa 1 - Eee 1 ív. [10] fol.

A 159 paragrafusból és számtalan mellék-
letből álló harmincad vámtasítás 1788. február
2-án lépett életbe, és minden korábbi hatályon

kívül helyezett. A jegyzékek részletesen felsorol-
ják az áruforgalomban résztvevő valamennyi áru
nevét és vámtételét. Külön hozzáfűzött rendelke-
zés a Károlyvárosi (Karl-stadt) kerület (határörvi-
dék) katonáinak adható kedvezményeket sorolja
fel. Az alaprendelet kivételével, amely csak ma-
gyar, minden melléklet magyar és német nyelvű.

A példány nem teljes, az őrszó szerint hi-
ányzik az Által viendő portékéknak tarifája mel-
lékletből az Eee 2 ívtől a Ggg 2 ívig.

Korabeli borítóval, felirata: 411 [olvas-
hatatlan szám] 788. Normativa. Alatta más kéz-
től származó írás: Ad processe. Ditró-Várhegy.

Jelzet - Sign.: nincs.

41.

1788.

Székely Nemzeti Múzeum

Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[Főkörmányszék, Erdély]

2258. [számú rendelet]

Toldalék azon instructióhoz, melly a
mult 1787-dik esztendőben a 14301-dik szám
alatt a vármegyei commissáriusoknak ki-adott.
Mint hogy ennek utánna minden némű naturálék,
mellyek a téli provisiohoz tartoznak, a proviánt
tisztességek által tsak quietaltatni fognak... Minek
utánna... a kész pénzzel lejendő ki-fizetés helyett
már ez után csak quietaltja... 1. [pont]... 3. [pont].

[Szeben] [HOCHMEISTER] [1] fol. 31 x 20
cm.

Az előző évi rendelet kiegészítése annyiban,
hogy a beszolgáltatásra kerülő terményeket
szállító transzportokról jelentést kell tenni, to-
vábbá kizárólag a szekér bérét lehet készpénzzel
fizetni, a beszolgáltatott egyéb járandóságokról
csak átvételi elismervényt kapnak a szállítók.

2. sz. pld. 31 x 20 cm.

Kiadása 1788. április 1. előtt valószínű.

A 14301. sz. rendelet leírását ld. a 37. sorszám alatt

Jelzet - Sign.: nincs.

42.

1789.

Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[Főkormányzók, Erdély]

10719. [számú rendelet] 1788.

Oktatás. Az ezen folyó 1789-dik esztendőben a katonaság számára rész szerént már bé-adatott, rész szerént pedig ezentúl bé-adandó éleség iránt = Behandlungs-Art. Der zur 1789ger Truppen Verpflegung theils schon geliefert, theils noch zu liefernden Naturalien.-

[Szeben] s. n. [6] fol. - 33 x 21 cm. Kétnyelvű.

A rendelet előírja, hogy a beszolgáltatásra kerülő természetbeni járandóságot vagy a kincstári raktárakba átvételi elismervény mellett kell beszállítani, vagy a helységekben telelő/átvonuló katonaságnak kell kiszolgáltatni.

Előzménye az 1788. évi 2258. sz. rendelet. Leírását ld. a 41. sorszám alatt.

Az utolsó bekezdésben bizonyos formulárera utal a szöveg, a példány mellől ez hiányzik.

Jelzet - Sign.: nincs.

43.

1790.

Székely Nemzeti Múzeum

Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[Főkormányzók, Erdély]

Extractus chronologicus regiarum & gubernialium ordinationum in m. principatu Transylvaniae pro singuli observantia circulariter publicatarum anno 1790.

[Kolozsvár] Claudiopoli, Typis Petri BARTH. - 34 p. 32 x 20 cm.

A Gubernium évenként kibocsátott rendeleteinek kivonatos tartalomjegyzéke.

Jelzet - Sign.: nincs.

44.

1790. március 22.

Székely Nemzeti Múzeum
Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghe

[Megyegyűlés, Zaránd és Hunyad vármegye]

Ezer hétszáz kilentzvenedik esztendőben, Böjtmás havának 22-ik napján, nemes Zaráddal egyesült Hunyad vármegyéknek közösleges gyűlése tartatik. Méltóságos B. JOSI-KA Antal úr praesidiuma alatt..

Ha böl dog emlékezetű felséges fejedelmünknek Mária Teréziának maradékainktól is méltán gyászolható halála után következett nemzetünk történt hanyatlását meg-tekintjük... Legelsőbben-is... Harmínckettődször... Ezeknek utánna a nemes vármegye gyűlése szép rend el-oszlott... Déván, Böjtmás havának 25-dik napján 1790. Ki-adattatott KENDERESI Mihály fő nót.

S. I. s. n. 32. p. - 38 x 24 cm.

A nemesi vármegye adózott II. József emlékének, de veszedelmesnek találta az uralkodó által elrendelt népszámlálást, földmérést,

kezvésnek a török elleni védelmet és soknak a katonaaállítás terheit, sérelemnek a latinnal és magyarral szemben a német nyelv hivatali használatát, a törvények ellen való erőszakos rendelkezéseket; kéri, hogy a földmérés iratait semmisítsék meg, a megyei tisztújítással kapcsolatban álljon vissza a régi szokás, állítsák helyre az 1691-es Diploma szerinti igazgatást Erdélyben, a három nemzet döntsön a katonaaállítás és adó ügyében. Mindezeket követően közzétették II. József temetésének idejét és módját, végezetül bejelentették, hogy Hunyad megye elválik Zarándtól, de a békesség és szeretet megmarad.

Hitelesítés nélküli példány, körülvágatlan, fűzött.

lapszámolás hibás: 24., 27., 28., 25., 26., a szöveg hiánytalan.

Címfejdíszítéssel. Növényi ornamentika, gyümölcstálak és stilizált építészeti elemek templomos városképet fognak közre, a háttérben szirtek mögött felkelő nap. Jobb középső részben az alsó lénián I. K. (L.K?) szignatura. Kezdő M keretezett, felül császári koronával, alul repülő madárral diszítve. A lapok felső részén két magyar korona között kétfejű sas.

Típusok. TRATTNER mintakönyvében: Specimen characterem latinorum existentium in caesarea ac regio-aulica typorum fusuna apud Joannem Thomam TRATTNER

[Wien] Vindobonae, mense Julii anno MDCCLIX [1759] Koll. 1. és Abdruch von deujenigen Röslein und Zierrathen, welche sich in der K.K. Hoffchriftgiesserei key Johann Thomas TRATTNERU dermalen befinden.

Wien, 1760 Koll. 2.

(Wiener landes- und Stadtbibliothek. Sign. 2162)

Jelzet - Sign.: nincs.

45.

1793.

Székelly Nemzeti Múzeum

Sepsiszentgyörgy - Sf. Gheorghie
[Főkormányzók, Erdély]

Extractus chronologicus altissimarum regiarum & gubernalium ordinationum in m. principatu Transylvaniae pro singulorum observantia circulariter publicatarum anno 1793.

[Kolozsvár] Claudiopoli, Typis martini HOCHMEISTER.-

a 1 - e 1 ív [9] fol. - 32 x 20 cm.

A kibocsátott és érvényben lévő, adott évre vonatkozó rendeletek gyűjteménye.—

A példány utolsó lapján (e 1 ív verso) Székely Nemzeti Múzeum

1878. Sepsiszentgyörgy köriratú ovális tulajdonbélyegző.

Jelzet - Sign.: nincs.

**Tipărituri mici din sec.
XVII-XVIII. în biblioteca
Muzeului Național Secuiesc I.**
(Rezumat)

Autorul începe să publice în cele ce urmează inventarul și descrierea tipăriturilor mici din sec. XVII-XVIII. aflate în biblioteca Muzeului Național Secuiesc. Atrage atenția asupra problemelor legate de acest inventar și propune reinventarierea tipăriturilor mici ca și primul pas spre clarificarea problemelor. Materialul nefiind în ordine, alegerea pentru publicare a primelor 60 de tipărituri s-a făcut la întâmplare. Majoritatea aparțin colecției reprezentative de decrete din sec. XVIII. Completarea inventarului și compararea descrierilor pe baza volumelor retrospective ale Bibliografiei Naționale Maghiare de ex. rămâne o sarcină pe viitor.

**Small Printings from the 17-
18th Centuries in the Library
of the Székely National
Museum**

(Abstract)

The author starts to publish the inventory and description of the small printings from the 17-18th centuries in the possession of the Székely National Museum. She also draws attention upon the problems connected to this inventory and proposes a reinventory of the small printings as a first step toward the clarification of the problems. As the material is not found to be in order, the choice in publishing the first 60 ones was done at random. A great part belong to the representative collection of decrees from the 18th century. The filling up of the inventory and the description on the basis of the retrospective volumes to the Hungarian National Bibliography, for example, remains a future task.

BIZONYOS PUNCTUMOK

Mellyek az ezen Esztendőéli Quantum' hátra lévő részének fel-szedésében observáltatni parantsoltatnak.

I.

Vármegyékben a' Szólga-Birák, a' Székekben pedig a' Vicé-Tifztek, minden Contribuensnek a' Manipulatio szerént reá-efett Adaját Rovásokban adják-ki, az ide adneált forma szerént, mellynek nem tsinoságára, hanem valóságára kell vigyázni, fel-irván kinek-kinek nevét, és reá-efett Adaját, mellynek fele része magánál a' Contribuensnél más-fele a' helység' Birájánál maradjon.

А а СШЕЮ С а 8 т и п е р и т а п р и н П З Т Р Ъ Б А Р Т Ъ .

HOCHMEISTER.

Gedruckt bey Martin Hochmeister, P. F. priv. Buchdrucker u. Buchh.

4207. 1787.

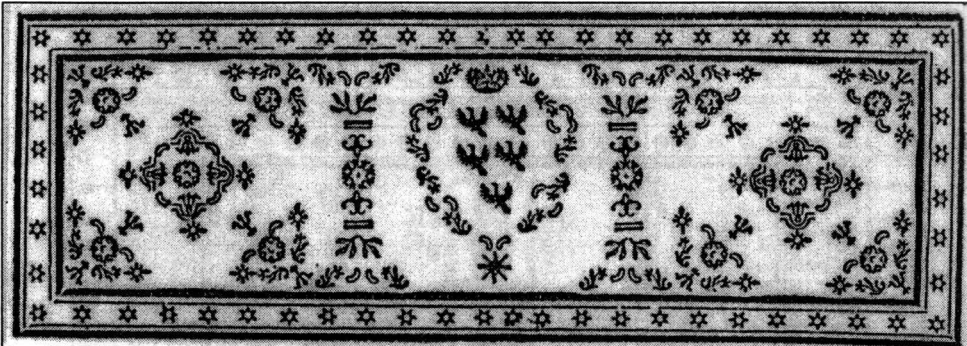
Ü MÁSODIK

JOSEF, ISTEN KEGYEL-
MESSÉGÉBŐL VÁLASZTOTT
ROMAI CSÁSZÁR, NÉMET, MA-
GYAR, Cseh, Horváth, és Thot Országoknak Apo-
stoli Királya, Austriának Értz-Hertzege, Erdélynek
Nagy Fejedelme, 's a' t.

4. ábra TRATTNER mintakönyve, címlap (a 44. leltől)

Melyben, minekutánna a' most tiszteelt Méltóságos. Praefes Ur a' fel-gyülekezett Rendek között, egész tisztelettel kérettetvén, meg-jelenlenni méltóztatott volna, a' Nemes Vármegyéhez tett kellemetes meg-szóllításában, bé-köszöntésében, és fontos Igékkel tartott beszéleiben. a' Méltóságos Fő-Kormányozó, Tanátsnak rendeléséből származó tzelját e' következendőkben adta-elő:

21

mágyiban, és Riskulitzaiában Hollaki Farkas, Lusztig Mátyás, és Borfos Sándor; a' Kőrös-Bányaiában Kozma Kelemen; a' Ribitzzeiben, és Blesényiben Both Lukács, és Gajha László; a' Brádiában, és Szelistyeiben Nemes László és Brádi Ferentz, Vitézlő Nemes Atyánkfiai: olyan rendeleffel, hogy az bol tsak egy egy nevertetett-ki, maga mellé, a' hit tettek. Nemes Atyánkfiai közül vehessen.

Tizenkettőször. A' csoportosan bé-adott Instántiákra nézve, minthogy azokat a' Gyűlésben mind fel-olvasni, és azokra külön-külön válafozni igen sok, és hosszú idöt kívánna, Végeztetik.